

زما د حیواناتو پارک (دوهمه درجه)

<p>زده کوونکي به خپل د حیواناتو پارکونه طراحي (ډیزان) کړي. ددې فعالیت په ترسره کولو سره به هغوی پوه شي چې حیوانات د هغوی د مشترکو ځانگړتیاو له لوري په ډلو ویشل کيږي. همدا راز، ددغه فعالیت په ترسره کولو سره به زده کوونکي وکولی شي د حیواناتو په نړۍ کې د هغوی طبقه بندي باندې پوه شي.</p>	<p>توضیحات</p>
<p>تاسو به حیوانات د حیواناتو په یوه پارک/خوندي ځای (ژوبن) کې څنگه تنظیموی؟</p>	<p>مخکېنه پوښتنه</p>
<p>په څلورو ورځو کې ۳ نیم ساعته</p>	<p>ټولټال اړین وخت</p>
<p>ورقه، رنگي، قلم/پنسل، قینچي</p>	<p>د اړتیا وړ سرچینې</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. سواد زده کړه: د لوستلو او لیکلو تمرین 2. سواد زده کړه: د حیواناتو د نومونو او هستوگنځایونو په اړه نوي لغاتونه زده کول. دوی به ځینې کلمات لکه: زیرې، پټنځایونه، د خوړو سلسله، مصرف کوونکي، تولیدونکي، ښکاري، ښکار، واښه خوړونکي حیوانات، غوښه خوړونکي حیوانات، هرڅه خوړونکي حیوانات، توافق، بایومز، او تجزیه کیدل (رنگیدل). 3. بیولوژي: د هستوگنځي له مخې د حیواناتو د طبقه بندي پیژندل 4. بیولوژي: د خوړو سلسلې او جالونو په اړه معلومات ترلاسه کول. همدا راز، د مختلفو مصرفکوونکو په اړه زده کړه ترسره کول. 5. بیولوژي: د حیواناتو د حقوقو او له هغوی سره د سم رفتار په اړه پوښتنو ته ځیر کیدل. 6. د موضوع وړاندې کولو (تقدیم کولو) مهارتونه 	<p>د زده کړو پایلې</p>
<p>- د تدریس په ژبه کې د لیکلو او لوستلو وړتیا یا لږ تر لږه په الفباؤ باندې پوهاوی - له ۲۰ څخه تر ۳۰ حیواناتو په اړه معلومات</p>	<p>پخوانۍ اړینې زده کړې</p>

لومړي ورځ

نن ورځ به تاسو د حیواناتو د اوسیدلو مختلفو ځایونو او د هغوی د ډلبندی په اړه پوهاوی ترلاسه کړی.

<p>فعالیت او توضیحات</p>	<p>وړاندیز شوی وخت</p>
<p>پیژندنه: ددې پروژې اصلي موخه داده چې د حیواناتو داسې یو پارک یا خوندي ځای ډیزاین (طرح) کړی شي چې په هغې کې حیوانات د مختلفو لارو له مخې یوځای راټول شوي وي.</p>	<p>۵ څخه تر ۱۰ دقیقې</p>

<p>● له زده کوونکو څخه د پارک یا خوندي ځای او ژوبن تر منځ د توپیر په اړه پوښتنې وکړئ. کچیرته ممکن وي، تاسو کولی شئ هغه پارکونه یا خوندي ځایونه چې ستاسو په هیواد کې شتون لري په گوته کړئ. زده کوونکو ته تشریح کړئ چې:</p> <ul style="list-style-type: none"> - په ژبونو کې حیوانات په قفسونو یا پنجرو کې بند ساتل کیږي ترڅو لیدونکي یې ولیدلی شي. - همدا راز، په ژبونو کې د حیواناتو پیرل او پلورل ترسره کیږي. - په ژبونو کې معمولا حیوانات په یوه محدوده کې ساتل کیږي چې د هغوی له فطري ژوند سره ډیر توپیر لري. - د حیواناتو پارکونه یا خوندي ځایونه معمولا ډیر خلاص او پراخه وي. په دې پارکونو کې حیوانات په ازاده توګه سره ژوند کوي او د هغوی د فطري ژوند سره ډیر سمون لري. د حیواناتو په پارکونو یا خوندي ځایونو کې د حیواناتو پیرل او پلورل منع دي او د هغوی د ښکار کولو څخه هم ډډه کیږي. 	
<p>● له زده کوونکو څخه وپوښتنئ چې کوم یو غوره دی؟ ژوبن او که د حیواناتو پارک یا خوندي ځای</p>	
<p>● بدیل اختیار: کچیرته زده کوونکي نه پوهیږي چې ژوبن څه شی دی او یا د حیواناتو پارک څه شی دی، له هغوی څخه تاسو کولی شئ وغواړئ چې داسې یو ځنګل جوړ کړي (طراحی) کړي چې لږ تر لږه ۳ د حیواناتو هستوګنځایونه ولري (هغه ځایونه چیرته چې حیوانات ژوند کوي) وړاندیز شوي هستوګنځایونه:</p> <ul style="list-style-type: none"> - یوه ساحه چې ډیرې وڼې ولري - یو پراخه خلاص ځای چې واښه ولري - یوه ساحه چې د اوبو ډنډ یا جهیل ولري او یا د اوبو لرونکی کوم بل ډول ځای 	
<p>● زده کوونکي به د خپل کورنیو سره داسې یوه لوبه ترسره کړي چې په هغې کې به دوی د هغو حیواناتو په اړه معلومات ترلاسه کړي چې هغوی یې غواړي په خپل پارک کې ځای پر ځای کړي.</p> <ul style="list-style-type: none"> - په یوه ورځه باندې له زده کوونکو څخه وغواړئ چې د هغې ژبې الفباء ولیکي چې تاسو غواړئ همغه ژبه په خپله پروژه کې وکاروئ. د بیلګې په توګه، الف څخه تر یا پورې. - یو زده کوونکی به الفباء په لوړ غیر سره ووايي (د بیلګې په توګه: الف، ب، ث، ج،) او بل زده کوونکی به هغه په یوه الفباء ې تم کړي. له دې څخه وروسته، ټول زده کوونکي باید د هغو حیواناتو د نومونو په اړه فکر وکړي چې همدغه توری ولري. - د بیلګې په توګه: که چیرته زده کوونکی د (م) په توري باندې تم شي، هر زده کوونکی باید د هغو حیواناتو نومونو په اړه فکر وکړي وې لیکي چې د (م) په توري کې شامل وي (لکه: مار، زمري، تمساح) او داسې نور. - کچیرته زده کوونکي ډیر حیوانات نه پیژني، هغوی کولی شي لومړۍ ضمیمې ته ځیر شي او د هغو حیواناتو په اړه فکر وکړي او معلوم یې کړي چې د هغوی نومونه همدغه توری ولري. - هر کله چې د حیواناتو ۲۰ څخه تر ۳۰ پورې نومونه پوره شول، تاسو کولی شئ لوبه ختمه کړئ. 	<p>۳ دقیقې</p>
<p>● کله چې د ۲۰ څخه تر ۳۰ پورې حیوانات جمع کړای شول، تاسو کولی شئ لوبې ته پای ورکړئ.</p>	

<p>• زده کوونکو ته توضیح کړئ چې ساینس پوهانو حیوانات د ځینو ځانگړتیاوو له مخې په مختلفو طبقو باندې ویشلې دي. د دغو ځانگړتیاو ځینې مثالونه په لاندې ډول دي: د حیواناتو غاښونه او د هغوی د پوستکي رنګ، هغوی چرته اوسپړي، هغوی څه خوري او داسې نور.</p>	<p>۱۰ - ۲۰ دقیقې</p>
<p>• پوښتنې:</p> <ul style="list-style-type: none"> - زمونږ په لیست کې کوم حیوانات دي چې یو بل ته ډیر ورته دي؟ - هغوی ولې یو بل ته دومره ورته دي؟ آیا دا د هغوی د پښو د تعداد پورې تړاو لري؟ آیا هغوی لامبو وهلی شي او یا هم الوتلی شي؟ نورې کومې طریقې شته چې مونږ کولی شو حیوانات له یو بل سره مقایسه کړو؟ زده کوونکو ته اجازه ورکړئ چې په دې تړاو فکر وکړي. - کوم حیوانات له یو بل سره ډیر توپیر لري؟ د هغوی توپیر په څه کې دی؟ - آیا هغه ځای چرته چې حیوانات اوسپړي، د هغوی په شکل باندې اغیزه کوي؟ بیلگې یې کومې دي؟ - ستاسو په نظر هغه حیوانات چې په ډیرو سرو او یا هم ډیرو گرمو ساحو کې ژوند کوي څنګه کولای شي د موسم سره سمون پیدا کړي؟ د هغو ځایونو په اړه څه فکر کوی چې هلته تل بارانونه ورپري؟ او د هغه ځایونو په اړه څه فکر کوی چې ډیر لږ باران پکې ورپري؟ زده کوونکو ته یو څو مثالونه وواياست: ځینې حیوانات لکه موش خورما او خرسونه چې په ډیرو سرو موسمونو کې اوسپړي د ژمې په ډیرو سرو میاشتو کې په ژمنې خوب ویده کیږي. ځینې نور حیوانات چې په ډیرو گرمو ځایونو کې اوسپړي لکه اوبښان چې په سحراوو کې وي، د خپل بدن له شحمیاتو څخه د خپل ځان د تغذیې لپاره کار اخلي. دا پدې معنی ده چې هغوی کولی شي چې څو اونی د خوراک او څښاک پرته ژوند ته دوام ورکړي. همدا راز، دا حیوانات خوله نه کوي! 	<p>• زده کوونکو ته تشریح کړئ چې هغه طریقې په کومو باندې چې حیواناتو په یوه محل یا چاپیریال کې د ژوند کولو سره سمون کړی وي د توفیق په نامه یادېږي.</p>

دوهمه ورځ

نن ورځ به تاسو زده کړې چې حیوانات څنګه د هغوی د خواړو له لوري به ډلو ویشل کیږي!

<p>فعالیت او توضیحات</p>	<p>وړاندیز شوی وخت</p>
<p>• زده کوونکي به د هغو طریقو په اړه فکر وکړي چې په هغو کې حیوانات د خواړو له مخې او د هغوی د ژوند کولو د ځایونو له مخې په مختلفو ډلو باندې ویشل کیږي.</p> <p>له زده کوونکو څخه وپوښئ چې آیا هغوی د بیلابیلو مصرف کوونکو (استهلاک کوونکو) د بڼو په اړه پوهیږي؟ زده کوونکو ته وواياست چې حیوانات د خوراک له پلوه په لاندې طبقو باندې ویشل شوي دي:</p> <ul style="list-style-type: none"> - واښه خوړونکي حیوانات: دا هغه حیوانات دي چې یوازې نباتات او بکتریاوي خوري. - هرڅه خوړونکي حیوانات: دا هغه حیوانات دي چې هم نباتات خوري او هم نور حیوانات. 	<p>۵ - ۱۰ دقیقې</p>

<p>- غوبنه خوړونکي حیوانات: دا هغه حیوانات دي چې په عمده شکل سره نور حیوانات خوري.</p>	
<p>● له زده کوونکو څخه وپوښتی چې هغوی د خوراک له پلوه په کومه طبقه کې دي؟ هغوی ته ووايست چې هغه انسانان چې یواځې سبزیجات خوري، گیاه خوړونکي دي، او په بل لور سره هغه انسانان چې غوبنه خوري د هرڅه خوړونکو په ډله کې راځي! له زده کوونکو څخه وغواړئ چې د هرې کټګورۍ لپاره نور مثالونه هم وړاندې کړي.</p>	<p>۵ - ۱۰ دقیقې</p>
<p>● د خوړو سلسلې معرفت:</p>	<p>۱۰ - ۲۰ دقیقې</p>
<p>- زده کوونکو ته تشریح کړئ چې هر ژوندی موجود د ژوندې پاتې کیدلو لپاره بل ژوندی موجود خوري او یا د بل ژندې موجود په واسطه خورل کېږي.</p> <p>- له زده کوونکو څخه وغواړئ چې د غوبنه خوړونکو حیواناتو په اړه او ددې په اړه چې هغوی څه شی خوري فکر وکړي؛ بیا ددې په اړه فکر وکړئ چې هغه حیوانات څه شی خوري.</p> <p>- زده کوونکو ته واضح کړئ چې هر هغه څه چې هغوی خورې انرژي بلل کېږي. همدا راز، هغوی ته تشریح کړئ چې د خوړو سلسله څنګه انرژي له یوه ژوندي موجود څخه بل ژودي موجود ته د خوړو په توګه لېږدوي.</p> <p>● زده کوونکو ته تشریح کړئ چې ژوندي موجودات د انرژي له مخې په دوه ډلو ویشل کېږي: د انرژي مصرف کوونکي موجودات او د انرژي تولیدونکي موجودات. نباتات خپله انرژي له لمر څخه تولیدوي. لمر په خپل ذات کې د انرژي سرچینه ده. حیوانات د نورو حیواناتو او یا نباتاتو په خوړلو سره انرژي ترلاسه کوي. له همدې کبله لمر د انرژي سرچینه ده او نباتات د انرژي تولیدوونکي دي او حیوانات د انرژي مصرفوونکي دي.</p> <p>-</p> <p>بیلګه:</p> <div style="text-align: center;"> <p>تولیدوونکی لومړی مصرف کوونکی دوهم مصرف کوونکی</p> </div>	
<p>۲۰ دقیقې</p>	<p>● زده کوونکي به د حیواناتو ۵ کټګورۍ جوړې کړي چې په هغو کې حیوانات ډلبندي شوي وي. او د هغه لیست څخه چې دوی پرون جوړ کړی وه، په هره کټګورۍ کې له ۴ څخه تر ۶ حیوانات ځای پر ځای کړي. وړاندیز شوې کټګورۍ په لاندې ډول سره دي:</p> <p>- د اندامونو تعداد (لکه په انسانانو کې پښې او لاسونه)</p> <p>- د الوتلو تواني</p> <p>- د اوبو لاندې د تنفس کولو تواني</p> <p>- په ځمکه او اوبو کې د ژوند کولو تواني</p> <p>- د لامب وهلو تواني</p>

- هغه خواړه چې دا حیوانات یې مصرفوي
- هستوګنځایونه (چیرته چې دا حیوانات ژوند کوي - ماران په صحراو کې ژوند کوي، بیزوګانې په ځنګلونو کې ژوند کوي. او داسې نور

• بیلګه:

دوهمه کټګورۍ: ۴ اندام لرونکي حیوانات	لومړۍ کټګورۍ: په ځنګل کې اوسیدونکي حیوانات
1. پیشکه	1. بیزو
2. زمري	2. خرس
3. دریم حیوان	3. دریم حیوان
4. څلورم حیوان	4. څلورم حیوان
5. پینځم حیوان	5. پینځم حیوان
	6. شپږم حیوان

دریم ورځ

نن ورځ به تاسو د خپلو هنري مهارتونو په کارولو سره خپل د حیواناتو د خوندي ځای جوړ کړي!

فعالیت او توضیحات	وړاندیز شوی وخت
<ul style="list-style-type: none"> • زده کوونکي به په هر لیست کې یو حیوان رسم کړي چې هغه پرون ورځ جوړ کړی وه او د هر حیوان رسم د یوې قینچې په واسطه پرې کړي. • لارښوونه: زده کوونکي به په لومړۍ ضمیمه کې حیواناتو ته وګوري، او یا کوم بل کتاب، مجله، او یا هم درسي کتاب څخه کار واخلي چې د حیواناتو انځورونه پکې شتون ولري. 	۴۰ - ۴۵ دقیقې

<ul style="list-style-type: none"> • زده کوونکي به د هغو پرې شوو انځورونو څخه د حیواناتو یو خوندي ځای یا ځنګل ډیزاین کړي چې هغوی جوړ کړی وه. ددې فعالیت د ترسره کولو لپاره ټول پرې شوي انځورونه مه کاروی. له زده کوونکو څخه لاندې پوښتنې وپوښئ: <ul style="list-style-type: none"> - هغه هستوګنځایونه رسم کړئ چې زده کوونکو زده کړي دي - حیوانات به چیرته اوسېږي؟ اختیارونه یې په لاندې ډول سره دی: وایسه لرونکې ساحه، د اوبو لرونکې ساحه، د صحرا په څیر ځای، د ځنګل په څیر ځای چې ونې ولري. زده کوونکي کولی شي د نظریاتو لپاره دوهمه ضمیمه وګوري. - د خپلو حیواناتو د خوندي ځای په سمو ځایونو کې د حیواناتو پرې شوي انځورونه ونښلوی. له زده کوونکو څخه وپوښئ چې آیا هغه حیوانات چې په دغو هستوګنځایونو کې اوسېږي کوم مشابهتونه (ورتوالی) لري. پوښتنې: آیا هغه حیوانات چې تاسو په صحرا (دبسته) کې ځای پر ځای کړي دي، کومې شریکې ځانګړتیاوي لري؟ کچیرته دا حیوانات سره مختلف وي، د هغوی توپرونه څه دي؟ - خپل ځنګل جوړونه او یا هم خوندي ځای جوړونه د رنگولو او مزین کولو په واسطه پای ته ورسوی. 	<p>۳۰ دقیقې</p>
---	-----------------

څلورمه ورځ

نن ورځ به تاسو خپل ځنګل وړاندې کړی او د هغه په تړاو به نظرونه ترلاسه کړی.

فعالیت او توضیحات	وړاندیز شوی وخت
<ul style="list-style-type: none"> • په یوه بله جلا لویې ورقي باندې به زده کوونکي د پاتې حیواناتو انځورونه ونښلوي او یا به د حیواناتو او نباتات نوي انځورونه رسم کړي ترڅو د خواړو یوه سلسله جوړه کړي. - زده کوونکي به هر ژوندی مخلوق د هغه په سم ځای کې سرینې او یا هم رسم کړي. 	<p>۲۰-۳۰ دقیقې</p>

- زده کوونکي به د تیر علاچې ددې لپاره رسمې کړي ترڅو د انرژۍ انتقال له یوه ژوندي مخلوق څخه بل ته په روښانه توګه وښايي.
 - زده کوونکي به هر ژوندي مخلوق ته د مصرف کوونکي او یا هم د تولید کوونکي حیوان نوم ورکړي.
- بیلګه:

Source: <https://www.tes.com/lessons/cqHs1lgfblsRtQ/food-chain-references>

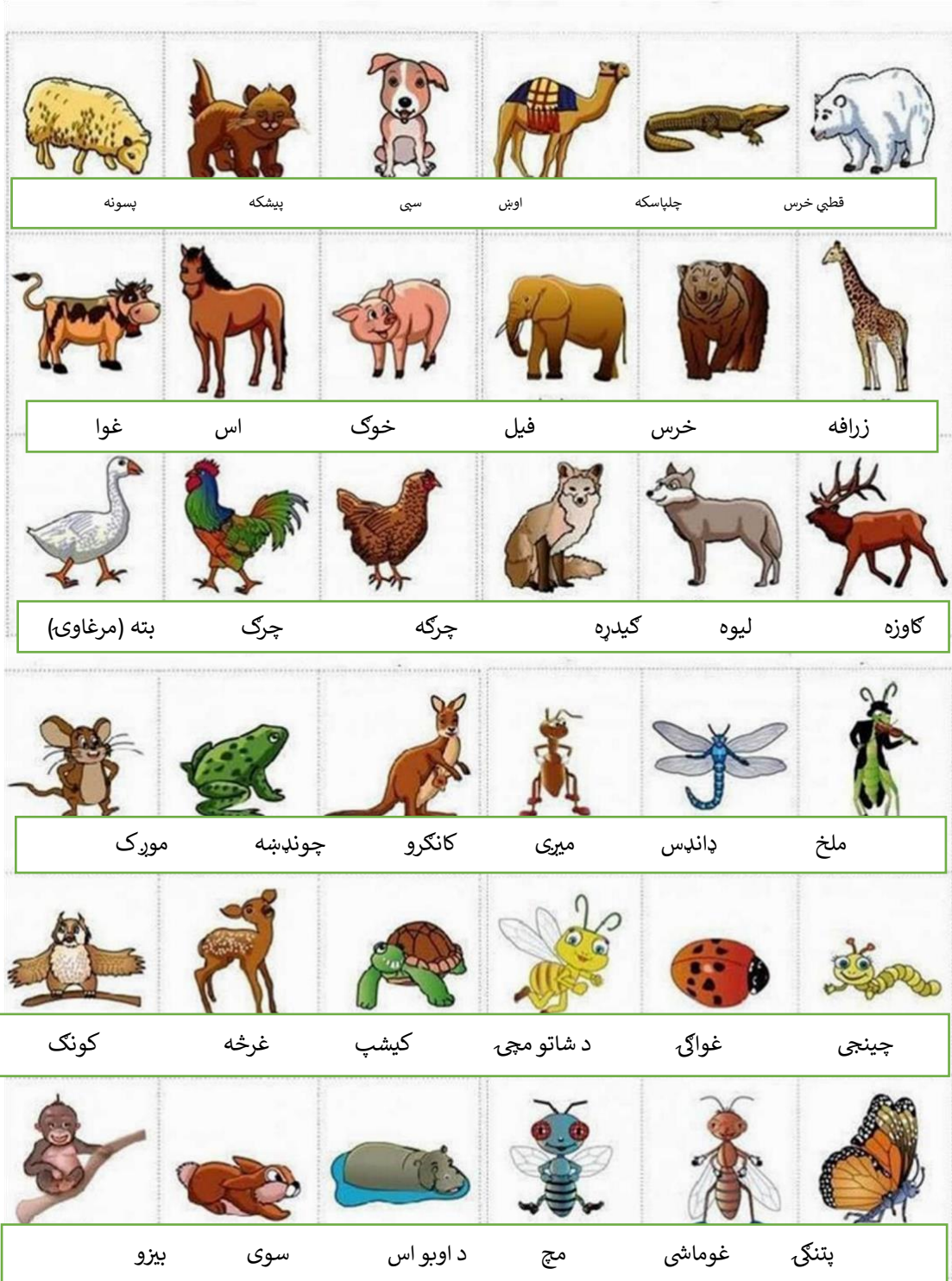
<p>زده کوونکي به خپل د حیواناتو خوندي ځای او یا ځنګل به کورنۍ ته وړاندې کړي او هغه به ورته تشریح کړي.</p>	-	●	۱۰ - ۲۰ دقیقې
د حیواناتو مختلف هستوګنځایونه	-		
په هر هستوګنځای کې د هر حیوان نومونه او د هغوی ډلبندی د استهلاک کوونکو به حیث (واښه خورونکي، هرڅه خورونکي، یا غوښه خورونکي)	-		
د حیواناتو تر منځ د توپرونو او ورته والي په اړه ۲ یا ۳ مثالونه. د بیلګې په توګه، ماران او اوښان دواړه په دښته کې اوسېږي، مګر ماران غوښه خورونکي حیوانات دي او اوښان وایښه خورونکي حیوانات دي.	-		
دوه مثالونه ددې په اړه چې مختلف حیوانات څنګه خپل ځانونه د مختلفو چاپیریالونو سره سموي او توافق کوي	-		
والدين يا ښوونکي به د زده کوونکو د حیواناتو د پارک په اړه او یا هم د ځنګل د طرحې او وړاندې کولو په اړه خپل نظرونه له زده کوونکو سره شریک کړي او همدا راز هغوی به د لومړۍ ورځې د بحث څخه، خپل نظرونه د ژوبن او خوندي ځایونو په اړه له یو بل سره شریک کړي.		●	۱۰ - ۱۵ دقیقې
<p>اختیاري:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آیا ستاسو په نظر په ژوبن کې د حیواناتو ساتل سم کار دی؟ که سم دی ولې او که سم نه دی ولې؟ - والدين کولی شي ددې په اړه خبرې وکړي چې د حیواناتو لپاره تر ټولو غوره کار دا دی چې په خپل طبیعت کې په خپلو ځایونو کې آزاد پرېښودل شي. البته، د ژوبن څخه د حیواناتو خوندي ځای یا پارک ځکه ښه دی چې په ژوبن کې حیوانات په یوه محدود چاپیریال کې په پنجره او قفسونو کې بندې ساتل کېږي او د حیواناتو په پارکونو او یا هم خوندي ځایونو کې د هغوی د طبیعي چاپیریال سره سم په یوه لویه او پراخه منطقه کې په آزاد ډول سره ساتل کېږي. همدا راز، زده کوونکو ته توضیح ورکړئ چې د حیواناتو په خوندي ځای کې ډیری حیوانات د ښکار کولو څخه ژغورل کېږي. 		●	

د ارزيايي معيارونه

- د حيواناتو د خوندي ځای يا پارک بشپړ شکل له ۵ هستوگنځايونو او بيلابېلي کتگوريو سره
- د خوارو د سلسلې بشپړ شوی شکل چې د هر ژوندي شي نوم پرې ليکل شوی وي
- تقديم کوننه: د حيواناتو نومونه، د حيواناتو هستوگنځايونه، د حيواناتو د مصرف کولو ډلبندی، د حيواناتو د توافق له ۲ څخه تر ۳ پورې توافقونه

د غني کولو لپاره اضافي فعاليتونه

- تاسو کولی شئ د کتگوريو په زياتولو سره زده کړې ته توسعه ورکړئ، او له زده کوونکو څخه وغواړئ چې د همدغو حيواناتو د شريکو ځانگړنو په اړه معلومات اضافه کړي.
- تاسو همدا راز کولی شئ له هر زده کوونکي څخه وغواړئ چې د هر حيوان په اړه ۲ يا ۳ جملې وليکي. او ددغو حيواناتو د توضیح لپاره يوه رساله وليکئ ترڅو ليدونکي يې د حيواناتو په اړه ولولي.

هستوگنځايونه

د هر هستوگنځاي لپاره چې هر څومره کولی شئ ډير حيوانات ځای پر ځای کړئ

په يوه فارم کې

په يوه ځنگله کې

په يوه دښته کې

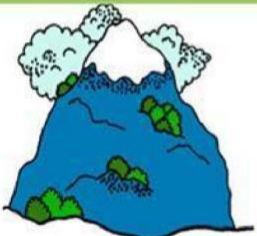
په سيند کې

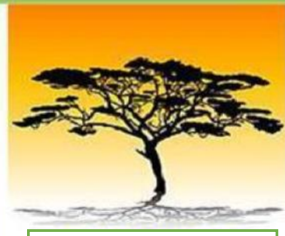
په يوه کور کې

په ځنگله کې

په غرونو کې

په للمه کې

په ډيرو ساړ ځايونو کې